

■ در آخرین روزهای ماه آوریل خانه فرهنگ‌های جهان در موزه لوور پاریس میزبان دو کنسرت بسیار جالب توجه بود که توسط ارکستر عرب-آندلسی به اجرا گذاشته شد.

مجموعه مذکور با نام «حمد» آثار تصنیفی است و تقدیم شده به پیامبر اکرم(ص). این کنسرت نمایانگر بخشی مهم و ارزشمند از میراث تمدن ۴۰۰ساله مسلمانان در جنوب اسپانیاست. تمدنی که به جرأت می‌توان آن را به عنوان نمونه‌ای کم‌نظیر از تغزل و تعامل فرهنگی به جهانیان معرفی کرد. کنسرت «حمد» در کنار نمایشگاه بزرگ هنر آندلس شامل نقاشی و سایر هنرهای تجسمی و تزئینی در گالری دارو موزه لوور تعریف خلاصه اما مفیدی از هنر اسلامی و آندلسی به مخاطبان غربی ارایه می‌کند.

اعضای ارکستر عرب-آندلسی مراکشی هستند. چرا مراکش؟ چون بسیاری از مقامات موسیقی آندلسی پس از فروپاشی و شکست حکومت اسلامی در اسپانیا توسط گروهی از مردم به سه کشور آفریقای شمالی از جمله مراکش رسید. رهبری این ارکستر کوچک بر عهده محمد برول خواننده‌ای آلبو و یکی از شاگردان «حاج عبدالکریم رییس» از برجسته‌ترین موسیقیدانان مراکشی بود. این ارکستر در مجموع ۱۱قطعه از مقام عمومی و رایج «نوبه» را به اجرا گذاشت. نوبه مقامی است که در طی آن نوازنده و خواننده در مسیری نامحسوس مخاطب را دعوت به مشارکت می‌کند و مانند بسیاری از مقامات آندلسی دارای تزئینات فروانی است که باعث رنگبندی زیبای موسیقی می‌شود. اما مقامات آندلسی چیست و تدوینگر آن کیست؟ مقام آندلسی مانند سایر مقامات شرقی الگو و نقشه راه جامعی است جهت حرکت از مجموعه‌ای از نغمات (ملودی‌ها) به نغمات دیگر. مقامات قوانین مشخص‌وحی هستند که تا قبل از ظهور موسیقیدان «حکیم بزرگ مسلمان «زریاب بغدادی» به شکل مدون به هنرآموزان تدریس نمی‌شد. زریاب بیشتر به موسیقی‌اش مشهور است. شاید چند اقدام مهم در هنر موسیقی باعث این شهرت شده است. مهم‌ترین این اقدامات تأسیس اولین آکادمی بزرگ موسیقی در قرطبه (کوردوبا) پایتخت آندلس اسلامی است. بنابر روایت ابن‌حیان و المقرئ تاریخدان هم‌دوره زریاب صد هنرآموز در آکادمی زریاب مشغول به تحصیل بودند. حمایت‌های خلیفه

وقت عبدالرحمان دوم از زریاب یکی از دلایل پیشرفت موسیقی در آندلس محسوب می‌شود. حکمرانی که به هنر ارزشی غیرمعمول می‌داده به ویژه موسیقی و معماری را بسیار محترم می‌شمارده است. در آکادمی موسیقی زریاب نوجوانان و جوانان از گروه‌های سنی، طبقاتی و جنسیتی متفاوتی شرکت داشته‌اند. ابن‌حیان با ذکر این ویژگی می‌نویسد: «هم‌زمان اقدام زریاب آن بود که موسیقی را از بند طبقه اشراف آندلس آزاد کرد و تمامی دوستداران به این هنر را سربار.» هنر موسیقی و به‌ویژه آواز تا قبل از خلیفه عبدالرحمان دوم تنها محدود به ثروتمندان می‌شد. با ورود زریاب به آندلس همه چیز تغییر کرد. کار به آنجا کشیده شد که ضعیف‌ترین طبقات جامعه یعنی خدمتکاران نیز می‌توانستند به فراگیری رایگان موسیقی بپردازند. این عمومی‌سازی توسط زریاب در بطن موسیقی آندلس نیز تأثیرات مهمی گذاشت. به‌طور مثال مقام «نوبه» که قبلاً به آن اشاره شد ویژه دربار خلفا و اشراف بلند مرتبه بود که پس از زریاب تبدیل به یکی از مقامات اصلی و رایج موسیقی آندلس و سپس موسیقی آفریقایی-عربی شد و هنوز نیز چنین است. زریاب، موسیقی را به جایگاه اصلی خود بازگرداند. جایگاهی به نام جامعه. همین جامعه آندلسی بود که پس از شکست و مهاجرت به شمال آفریقا باعث ماندگاری میراث موسیقی آندلس شد. بی‌شک زریاب از ارتباط مستقیم بین اجتماع، تمدن، فرهنگ و هنر آگاه بود و راز ماندگاری فرهنگی را نه در بارگاه و قصرهای الحمرآ و الزهرا بلکه در کوچه‌ها و میادین شهرهای قرطبه و قرناطه جست‌وجو کرد.

اقدام دیگر زریاب، تدوین و طبقه‌بندی دقیق مقامات آندلسی است که برمبنای همین تدوین اینک بسیاری از این مقامات با حداقل تغییر، موجود و قابل شناسایی است. زریاب در همین حال ساختار ساز «عود» و نحوه نوازندگی آن را تغییر داد. اضافه کردن سیم پنجم یا به تعبیر خودش «زه روحانی» و وسعت و طنین صوتی عود را افزایش داد و از طرفی دیگر با کنار گذاشتن مضراب‌های چوبی و استفاده از هر عقال سسونورته، کیفیت صداهای سساز را شدیداً قدرت بخشید. میراث زریاب متعلق به تمامی موسیقیدانان شرقی و اسپانیایی است. میراثی گران‌قدر که در پیکره موسیقی از رمق افتاده ابریرای کهن خونی تازه را جاری ساخت. حال پس از چندین قرن با شنیدن قطعه‌ای از مقامات آندلسی یا موسیقی فلامنکو یا سوپیت «شب در باغ‌های اسپانیا» اثر مانوئل دفایا آهنگساز امپرسیونیست چیری فراتر از هنر و فرهنگ جان‌مان را نوازش می‌دهد. چیزی تعریف ناشدنی که کرانه‌های روح‌مان را می‌شوید.

ارشد تهماسبی از هنرمندان نسبتاً قدیمی است که خاطرات خوبی برای اهل موسیقی رقم زده. نخستین بار در آلبوم شورانگیز با نام او آشنا شدم و از آن پس بارها با کار او روبه‌رو شده و از آن لذت بردهام. او به همراه استاد علیزاده جزو اولین نوازندگانی است که به دونوازی تار پرداخته و در این زمینه کنسرت تصویری ماهور در یاد بسیاری از علاقه‌مندان نقش بسته است. تهماسبی در دوره دیگر کاری‌اش به همراه گروه نوروژ و به خوانندگی سالار عقیلی آلبوم‌هایی را منتشر کرد که در ادامه به آن خواهیم پرداخت. این کنسرت روزهای ۲۷، ۲۸ و ۲۹ اردیبهشت در تالار وحدت به روی صحنه می‌رود و ارشد تهماسبی و سالار عقیلی به اجرای قطعاتی از آلبوم «عشق ماند» و چند قطعه دیگر می‌پردازند.

■ مدتی شما را روی صحنه ندیدیم. امروز بسیاری از هنرمندان شاخص به جز معدود چهره‌هایی دچار هجر و انزوا شده‌اند. شاید این موضوع تجربه شخصی شما هم باشد. از نظر شما چه عواملی باعث این هجر و انزوا می‌شود؟

به عقیده من دو تعبیر از انزوا وجود دارد؛ یکی انزوای ناخواسته و دیگری خودخواسته. اگر من را جزو دسته‌ای از اهل موسیقی می‌دانید که در انزوا هستم، می‌توانم بگویم انزوای من خودخواسته بوده. جامعه از اهل موسیقی فقط انتظار اجرای برنامه دارد؛ اما من سال‌هاست وقتم را صرف تحقیق در موسیقی کردم. هرچند هنوز آثار مهم من در این زمینه منتشر نشده. بنده ۱۵ سال در زمینه فرهنگی به نام «فرهنگ گوشه‌ها» کوشش کردم که متأسفانه سال‌هاست انتشار آن به تعویق افتاده و امیدوارم به زودی منتشر شود. بیشتر، مسایل آموزشی برای من اهمیت داشته. بنده به تفسیر دستگاه‌های موسیقی ایرانی پرداخته‌ام که به زودی در قالب چند آلبوم منتشر خواهد شد. در این آلبوم‌ها به نکات و دقایقی توجه می‌شود که تا به حال در این‌باره صحبتی نشده. بنابراین شاید من و شما بتوانیم منظر باشیم که اولین سری این مجموعه که شامل شش سی‌دی تفسیر دستگاه شور است و به تبع آن هفت سی‌دی دستگاه ماهور تا یک سال دیگر منتشر شود.

این قسمتی از مساله انزواست که برای من خودخواسته بوده. اما در قسمت دیگر باید ببینیم که فضای اجتماعی ما چگونه است که موسیقیدان به ناچار انزوا اختیار می‌کند. بدون اینکه قصد بهانه‌جویی داشته باشیم، باید در نظر بگیریم در جامعه‌ای زندگی می‌کنیم که موسیقی حرمت واقعی خود را ندارد. بنابراین در این فضا هنرمندانی که در کارشان به یک نوع حساسیت مخصوص می‌رسند کمی دچار دلمردگی می‌شوند. و شاید حق داشته باشیم که از متولیان امر شکوه کنیم. نمی‌دانم مردم من در قفقا در کدام دسته قرار می‌دهند اما خودم بیشتر میل به تحقیق داشتم و گاهی به دلیل انگیزه‌های درونی هر چند سال یک بار، کاری را به صحنه بردام. البته در این سال‌ها بیشتر در شهرستان‌ها کنسرت می‌دادم و کمتر در تهران روی صحنه می‌رفتم.

■ شما به حساسیت هنرمندان اشاره کردید. به نظر تان آیا این حساسیت به شأن موسیقی برمی‌گردد که گاه رعایت‌نشود؟

شان موسیقی از بابت نگاهی که عوام به آن دارند، مورد نظر نیست. زمانه عوض شده است. شاید در گذشته مردم به راحتی با موسیقی کنار نمی‌آمدند و مثلاً فرزندشان را مجاز نمی‌دانستند که در این رشته تحصیل کند. به دلایل وضعیت بسیار فرق کرده و چه بسا می‌بینیم که در این موارد اشتیاق هم نشان می‌دهند. ولی واقعیت جامعه محدودیت را از سمت دیگری رقم می‌زند. در این جامعه از لحاظ نشان دادن کار مواعی وجود دارد. این را در نظر بگیرید که موسیقیدان نمی‌تواند در عمومی‌ترین رسانه یعنی رادیو و تلویزیون کارش را ارائه کند. همین حالا ما نمی‌توانیم در تلویزیون اجرایی داشته باشیم و حتی نمی‌توانیم فکر کنیم که مردم بتوانند سازهای ملی خودشان را با نوازندگان‌شان در تلویزیون ببینند و به آنها معرفی شوند. اگر چنین امکانی وجود داشته باشد طبیعتاً فرهنگ ملت هم بالا می‌رود و باعث می‌شود یک بده‌بستان تسلسل‌وار بین مجری و مخاطب ایجاد شود.

■ حال پس از مدت‌ها می‌بینیم که شما با گروه نوروژ به صحنه خواهید رفت. خوب است. کمی راجع به اعضای این گروه و نحوه شکل‌گیری آن توضیح دهید...

در گذشته به دلیل اینکه چندان پیگیر کار اجرا نبودم، هرازچندگاهی نسبت به موقعیت و شرایط کاری که می‌خواستم روی صحنه ببرم، گروهی را جمع می‌کردم و اسمی روی آن می‌گذاشتم. اما ۱۲ سال پیش آلبوم «عشق ماند» را با گروه نوروژ روانه بازار کردم. آن زمان گروه شامل چهار نفر بود؛ از جمله مرحوم داریوش زرگری، محمدرضا البراهیمی،

حمید خبازی و خود من و به خوانندگی سالار عقیلی. این گروه مدت‌ها به دلیل شرایط من کار نکرد. تا اینکه حدود چهار سال پیش با گروه نوروژ اما با اعضای جدید آلبوم «عاشقی» را باز هم با صدای سالار عقیلی ضبط کردیم. یکی از اعضای گروه از شاگردان خودم است و بقیه از دوستان موسیقیدانان هنرستان با آنها آشنا شدم. حالا ترکیب اعضای گروه نوروژ به این گونه است: ماهان نه‌رودی، سننورا، آرش فلاح، نی، سیلوش ایملانی، تار و تارپاس، علیرضا دریایی، کمناچه، و خاتم گوهرناز مساللی. تنبک. این یک ترکیب گروهی شش‌نفره است به اضافه سالار عقیلی.

■ آیا سالار عقیلی خواننده همیشگی گروه خواهد بود؟ خیر، چون از لحاظ خواننده و گروه نسبت به موقعیت، از قبیل سفر، مشغله و غیره تغییر می‌کند؛ کما اینکه به همین دلایل ترکیب اعضای گروه هم ثابت نمی‌ماند. اما فعلاً پایه گروه نوازندگان همین گونه خواهد بود. در مورد خواننده این‌گونه رسمش است که براساس نوع صدا و احساس آهنگ‌ها ممکن است خواننده عوض شود. البته من خوشحال هستم که چند

عکس:شورق

ارشد تهماسبی در آستانه کنسرتش با گروه نوروژ و سالار عقیلی:

هنر تاریخ مصرف ندارد

آلبوم با سالار عقیلی منتشر کردم و این اجرا نیز یادآورای از آلبوم «عشق ماند» خواهد بود که جای خود را در جامعه باز کرده ما با سالار عقیلی ادامه خواهیم داد اما ممکن است در اجرای دیگری با خواننده دیگری کار کنیم. کم‌اینکه او هم با گروه‌های متعددی همکاری می‌کند. ■ صدای سالار عقیلی را به لحاظ حسی به کارتان نزدیک می‌بینید یا قابلیت‌های فنی و تکنیکی او را مدنظر می‌گیرید؟ می‌شود گفت مبنا و اساس کار موسیقی در اینجا به دلایل اجتماعی، به معنای واقعی حرف‌های نیست. در بسیاری اوقات شاید یک اتفاق، برخی از هنرمندان را در کنار هم قرار دهد. پس ما اگر گروهی را در کنار هم تشکیل می‌دهیم لزوماً معنائش این نیست که اعضا در کار خود سرآمد هستند. اینکه چقدر رابطه حسی داریم که می‌توانیم در کنار هم روزگار سپری کنیم تعیین‌کننده است. اما در مورد سالار عقیلی باید بگویم او یکی از بهترین خواننده‌های امروز است. از لحاظ حسی رابطه خوبی با او دارم. بسیار هوشمندانه می‌خواند، گریایی بالایی دارد و در انتقال احساس، خوب عمل می‌کند. آغاز کار حرف‌های او با من بود و پیمدم خوبی هم داشت. من در آلبوم عشق ماند پیش‌بینی کردم که سالار عقیلی در آینده یکی از بهترین خواننده‌ها خواهد بود. نمی‌خواهم بگویم که پیش‌بینی من درست از آب درآمد او ظرفیت‌های بالقوای داشت که توانست خود را به عنوان یک خواننده تراز اول به مردم معرفی کند.

■ آیا شما با تشکیل گروه نوروژ اهداف خاصی را دنبال می‌کردید؟ و اگر این‌گونه هست چه دستاوردهایی داشته‌اید؟

واقعیت این است که من از این منظر به‌موضوع نگاه نمی‌کنم. بنده نگاهی مقطعی به کار دارم. از نظر خودم می‌توانم بگویم من کار دیگری با موسیقی دارم. اجراهایم بیشتر آموزشی است که در مواردی هم آلبوم‌های ردیف منتشر کردم که آلبوم‌هایی که مربوط به میراث گذشته هستند. بنابراین به صراحت باید بگویم که با تشکیل گروه چندان اهداف مشخصی را دنبال نمی‌کنم. اصلاً برنامه‌ای ندارم که در آینده با گروه نوروژ چه کار خواهیم کرد. به خودم این فرصت را می‌دهم که به کارهای شخصی و قسمتی از موسیقی که بیشتر به آن علاقه‌مندم بپردازم. اگر زمانی دلنگت شدم و خواستم کار اجرایی داشته باشم، آن وقت تصمیم می‌گیرم که چه کار کنم.

■ تا جایی که می‌دانم تاکنون سه آلبوم با همکاری شما و سالار عقیلی منتشر شده. اجرای جدید شما هم نام یکی از این آلبوم‌ها یعنی «عشق ماند» است. در این کنسرت نیز قصد دارید قطعات همان آلبوم را اجرا کنید؟ وقتی آلبوم «عشق ماند» منتشر شد، چند بار قرار بود کنسرتش برگزار شود که بخت باری نکرد و امکانش فراهم نشد. این اجرا یادآورای از آن آلبوم است که هیچ وقت با صدای سالار عقیلی به صحنه نرفته. قسمتی از آن کار را گزینش کرده و چند کار جدید هم به آن افزوده‌ام. جا دارد یادی هم از روائشاد داریوش زرگری بکنیم که در آلبوم «عشق‌ماند» شما راه‌رامی می‌کرد. یاد داریوش زرگری به خیر. شاید یکی از دیگر دلایلی که در این سال‌ها باعث شد کمتر کنسرت بدهم این است که دلم نمی‌آمد بدون او روی صحنه بروم. خاطرات بسیاری با او دارم. جایش خالی است. ■ با اغلب هنرمندان که صحبت می‌کنم اظهار می‌کنند مصایب و مشکلات زیادی پیش‌روی اجرای کنسرت وجود دارد. احتمالاً شما هم با مشکلاتی روبه‌رو بوده‌اید. حال در این‌راه اگر بخواهید تجربه مهمی را در اختیار هنرمندان قرار دهید یا توصیه‌ای برای مسوولان داشته باشید، چه خواهید گفت؟

۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱
۱	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲
۲	۱	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳
۳	۲	۱	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴
۴	۳	۲	۱	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵
۵	۴	۳	۲	۱	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶
۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷
۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸
۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰
۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱
۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲
۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۵	۱۴	۱۳
۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۵	۱۴
۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۵
۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱

سودوکو
سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عدددهای بی تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

	۱		۳		۲	۸									
					۸										
				۹											
			۱		۶	۹									
			۲	۷	۵										
	۵			۶	۲										
	۷	۴	۳			۵									
					۹										

لازم است اول به این نکته اشاره کنم که بانی این کنسرت شرکت ماهریز است که یک شرکت تولید آثار موسیقی است.

اگر مشکلی هم وجود داشته باشد بارش را دوستان‌مان در ماهریز به دوش کشیده‌اند. توجه داشته باشید، حرفی از دل هنرمند برمی‌آید که خارج از حرف جامعه نیست. ممکن است من به عنوان یک شخص افکار سیاسی داشته باشم اما یاد گرفته‌ام که هنر فراتر از این حرف‌هاست. اثر هنری در صورتی ماندگار خواهد شد که در زمان پایدار بماند. نباید برای القای یک تفکر سیاسی در اثر هنری آن را تاریخ مصرف‌دار کنیم. من به عنوان یک شهروند دیدگاه سیاسی دارم اما وقتی وارد

■ فریدون شهبازیان، آهنگی زیبا برای شعری نوشت که فرهاد شبیبی با دل و جان سروده بود. سیمین غانم، ترانه شبیبانی را جاودانه کرده حالا این ترانه بخشی از خاطره من و توست: «گل گلگون من شکسته در باد...» هنوز هم وقتی کنسرت می‌گذارم بسیاری برای شنیدن این ترانه و تصنیف‌های دیگری چون «آسمون آبی، پرنده، فلک چشت، مرد من و...» به تالار وحدت می‌روند و سربایا گوش می‌شوند و همونا با گل گل قالیقا و آسمون آبی می‌خوانند. کنسرت سیمین غانم از ۱۹ تا ۲۲ اردیبهشت در تالار وحدت و در میان استقبال خوب مخاطبان برگزار شد. نارلی پخشایش نوازنده پیانو، سارا احمدی نوازنده دف و آرمینا جعفری نوازنده درامز، غانم را در اجرای برنامه‌ای که ذکر حضرت علی(ع) و تصنیف خاطرم‌رانگیز: «مد نوپهار! طی شد هر بار» آغاز شد و با خواندن قطعاتی چون «گل گلگون و آسمون آبی» ادامه پیدا کرد، باری رساندند. دو آهنگ گیلکی «جمعه بازار» و «هارون» را همان «ها بگو» و همچنین «ماه‌پیشونی» از تصنیف‌هایی بودند که گرچه پیش از این اجرا و شنیده شده‌اند اما سیمین غانم نخستین بار بود که به بازخوانی‌شان می‌پرداخت و قطعه مناجات‌گونه‌ای که خود آهنگساز آن بود. اما سوال اینجاست تا چه اندازه‌ای می‌توان به خاطره دلخوش کرد و به اجرای صمدیاره آهنگ‌های قدیمی و نوستالژیک پرداخت؟ به راستی موسیقی بانوان و مشکلات آن از جمله مسایلی است که باید به آن پرداخته شود.

واقعیت این است که موسیقی بانوان، مخاطب جدی ندارد. منتقدی نیست تا آثار را بررسی کند. کارها ضبط و پخش نمی‌شوند و وقتی مجالی برای ارایه و نقد نیست انگیزه چندان‌ای هم در هنرمندان برای خلاقت و نوآوری باقی نمی‌ماند؛ از این رو خوانندگان و نوازندگان ترجیح می‌دهند همان آهنگ‌های تکراری خاطرم‌انگیزی را بخوانند که برای مخاطب آشناست در حالی‌که اگر موسیقی بانوان جدی گرفته شود اتفاقات خوشایندی در این زمینه می‌افتد. ساعتی که به موسیقی بانوان اختصاص می‌یابد هم زمان مرده‌ای است. ساعت سه به‌عناظرهم، بی‌گمان زمان خوبی برای برگزاری کنسرت نیست. باز هم پرسش این است: آیا متولیان فرهنگی گمان می‌کنند هنوز بسیاری زنان ایرانی خانه‌دارند و می‌توانند آن موقع خود را به تالار برسانند؟ چندرصد زنان علاقه‌مند به موسیقی می‌توانند مرخصی بگیرند و به دیدن کنسرتی بروند که دوست دارند؟!

عمودی:

زن- منکر و حيله- صدا ۱۰- آداب و رسوم- خيس- تر تازه- سخن بی‌برده ۱۱- نام ترکی- همدم، یار- مثل عینک ۱۲- ستیز- خالق قهرمان اساطیری کشورمان «تهمتن» ۱۳- الهه عشق و زیبایی- ایالت آمریکا- ایتالاییای قدیم ۱۴- نوعی باد- خط لاتین- نخستین موشک جنگی دور برد که اختراع «ورنر فون براون» آلمانی بود ۱۵- پیشکش- درخشان- مجتهد یهودی

۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱
۱	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲
۲	۱	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳
۳	۲	۱	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴
۴	۳	۲	۱	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵
۵	۴	۳	۲	۱	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶
۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷
۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸
۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰
۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱
۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲
۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۵	۱۴	۱۳
۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۵	۱۴
۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۵
۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

۷		۵	۲						
		۴	۷				۸		۲
۶				۳	۴				
۵	۸	۲					۴		
۳					۴	۵	۱		
۱		۷							۸
۸		۹	۱		۳				
۲					۹	۳			
	۶								۹